СВОБОДА

LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“.

Рôкъ VI. — Мт. Кармель, Па. Четвергъ 15-го Вересня 1898. — Число 37.

Календарь.

Вересень.

15	Ч.	Антима, Теоктиста
16	П.	Вавилы, Мойс я прор.
17	С.	Захаріи, Елисаветы
18	Н.	15. ПО СОШ. Чудо Мих.
19	П.	Созонта муч.
20	В.	РОЖДЕСТВО БОГОРОД.
21	С.	+ Іоакима и Анны

Змѣстъ.

УВАГА.

Хотячѝ приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера:

Mr. Kond. Kotanczyk
Box 127
SHAMOKIN, PA.

И увѣдомлять секретара пôдъ адресою:

Rev. Antony Bonczewsky
10 May Str.
ANSONIA, Conn.

СПРАВЫ „Р. Н. СОЮЗА“.

Справоздане касове „Союза“ за мѣсяць серпень 1898 р.

Waterbury, Conn. Члены	$3.50
Buffalo, N. Y. Братство св. І. Хрестителя	5.50
Shenandoah, Pa. Братство св. Арх. Михаила	30.00
Jessup, Pa. Братство св. Ап. Петра и Павла	8.50
Pittsburg, Pa. Братство св. О. Николая	69.60
Yonkers, N. Y. Члены	10.00
Lancester, N. Y. Члены	7.00
Homestead, Pa. Братство св. Ар. Михаила	7.50
Cohoes, N. Y. Члены	3.00
St. Louis, Mo. Братство св. Михаила	15.30
Edwardsdalle, Pa. Барна Петро	2.00
McAdoo, Pa. Посыпанко Иванъ	3.00
Бр. Покр. Пр. Богор.	30.10
тое-жь	1.00
Mt. Carmel, Pa. Брат. св. Дмитрія	30.25
„ Братство св. Ап. Петра и Павла	22.50
Centralia, Pa. Члены	3.00
Priceburg, Pa. Братство св. Василія В.	24.00
Chicago, Ill. Куриловъ Мойсей	2.00
Ansonia, Conn. Братство св. Ап. Петра и Павла	28.00
New Britain, Conn. чч. Килейза и Воликъ	1.00
Elmira, N. Y. Братство св. Ар. Михаила	8.25
Sayre, Pa. Братство Благов. Пр. Богор.	6.43
St. Clair, Pa. Братство Пр. Богородицѣ	15.50
Wt. Pawlet, Vt. Члены	4.00
Mayfield, Pa. Члены	9.75
„ Бр. св. К. и Мет.	20.00
Jersey City, N. J. Члены	68.00
Olyphant, Pa. Братство св. І. Хрестителя	56.00
Cross Fork, Pa. Члены	4.50
Mammoth, Pa. Члены	4.00
Shamokin, Pa. Братство св. Кир. и Методія	70.05
Lansford, Pa. Братство Пр. Богородицѣ	42.85
Simpson, Pa. Члены	11.14
West Troy, N. Y. Братство св. О. Николая	8.00
Cleveland, O. Сѣракъ М.	2.00
Charleroi, Pa. Васильчакъ Сем.	5.00
Разомъ . . .	**$648.42**

Станъ касы „Р. Н. Союза“ зъ днемъ 31. серпня с. р. такій:

Фондъ желѣзный	$2634.65
„ розпоряд.	2933.13
„ депозиты	304.05
Разомъ:	**$5871.83**

Рахунокъ за червень, липень и серпень т. є. за першій чверть-рôкъ с. р. адміністр. представляє ся такъ:

Доходъ:	**$1872.80**
Розхôдъ:	**1689.54**
Чистый доходъ:	**$183.26**

Фондъ желѣзный взбôльшивъ ся о **$374.54.**

Въ другой половинѣ мѣсяця серпня с. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдуючѝ новѝ члены:

		Число въ гол. книзѣ:
	Ansonia, Conn.	
34.	Лукачь Михайло	982
	St. Clair, Pa.	
35.	Фучко Лайошь	989
	West Pawlet, Vt.	
36.	Бѣльо Иванъ	989
	Mt. Carmel, Pa.	
37.	Хорощакъ Илько	990
38.	Гутыра Асафатъ	990
39.	Галабурда Марія	991
	Lancaster, N. Y.	
40.	Блишакъ Дмитро	991
41.	Керъ Олекса	992
42.	Максимякъ Сем.	992
43.	„ Иванъ	993
44.	„ Стефанъ	993
45.	Сухина Дмитро	994
46.	Сивакъ Илько	994
	Mayfield, Pa.	
47.	Павлякъ Андрей	995
48.	„ Петро	995
49.	„ Стефанъ	996
50.	„ Терезія	996
51.	Губякъ Микола	997
52.	Франчакъ Ник.	710
	Jersey City, N. J.	
53.	Хованець Ефроз.	723
54.	Яцевичь Марія	725
55.	Павликовскій Як.	810
56.	Пупчикъ Ник.	810
57.	Урбанъ Христина	811
58.	Муликъ Кость	811
59.	Голодъ Юстина	807
60.	Кирчôвъ Теодоръ	808
61.	Ющакъ Марія	800
62.	„ Анастазія	809
63.	Бѣгунякъ Анна	809
64.	„ Настя	812
65.	Климатовска Анна	997
66.	Фусякъ Анна	998
67.	Яцевичь Иванъ	998
	Olyphant, Pa.	
68.	Нецѣна Василь	597
69.	Бжезонь Иванъ	645
70.	Свала Дионизій	999
71.	Свала Костя	999
	Mammoth, Pa.	
72.	Кащикъ Василь	300
73.	Копцялъ Лука	328
	Shamokin, Pa.	
74.	Шляхтичь Теод.	827
	Simpson, Pa.	
75.	Тилявскій Стефанъ	877
	Homestead, Pa.	
76.	Югасъ Иванъ	1000

Число новоприступившихъ членôвъ до „Р. Н. С.“ въ І. кварталѣ б. р. адм. выносить разомъ **251**, зъ чого дѣтей вписано ледво **62**.

Отже якъ бачите, читателѣ, самѝ цифры показують, що нашъ „Р. Н. С.“ росте и крѣпшає. Правда, не такъ скорымъ крокомъ, якъ бы повиненъ, зваживши таку масу нашихъ Русинôвъ, розсыпаныхъ по американьскôй земли, але все иде до лѣпшого. А сказавши правду, то дѣтей дуже а дуже мало приступило въ тôмъ кварталѣ. И чи то ще довго такъ буде, що Русинови буде милѣйше чуже якъ свое?

Въ тôмъ мѣсяци не увѣдомили мене знову М. Сѣракъ, С. Васильчакъ и Бр. Покр. Пр. Бог. зъ McAdoo, Pa. про $1.00 посланого касіерови пôзнѣйше.

Вкôнци подаю до вѣдомости, що вôдзнаки „Р. Н. С.“ суть вже готовѝ. Вôдзнаки суть позолоченѝ, красше и вызначнѣйше выкôнченѝ якъ старѝ и продають ся тôлько по **85** цнт. Про те хто зъ членôвъ „Р. Н. С.“ немає вôдзнаки, най спѣшить, бо опôсля знову буде готовъ ждати.

Новыхъ членôвъ „Р. Н. Союза“ пріеднуйте, а дѣтей вписуйте!

Ант. Бончевскій
секретарь.

ЩО ЧУВАТИ ВЪ СВѢТѢ?

Америка. Вôйна американско-ишпанска вже якъ бы скôнчила ся. Ишпанска, національна зарозумѣлôсть пôшла пôдъ лаву, а сама старенька Ишпанія дôстала добре по задку, такъ, що не очуняє такъ скоро, а єѣ правительству зъ королевою-реґенткою на чолѣ готовъ ишпанскій народъ заспѣвати „вѣчная память“, єсли сейчасъ не возьме ся до радикальныхъ реформъ суспôльныхъ. Теперь ведуть ся переговоры мѣжь представителями Сполуч. Державъ и ишпанскими, въ наслѣдокъ котрыхъ Ишпанія мусить поправщати ся разъ на все зô своими посѣлостями въ новôмъ свѣтѣ.

Закôнчила ся вôйна, але люде не перестали гинути. Запанувала така спека, що люде падали и гинули якъ мухи. Найбôльше дала ся въ знаки спека въ Ню Йорку. Щоденнѝ газеты приносили щодня на кôлька шпальтъ довгѝ літаніи выпадкôвъ смерти и хоростей. До найгорячѣйшихъ дней належать першѝ дни вересня и кажуть, що почавши вôдъ 1881 р. люде не памятають такои спеки. Слѣдуюча табличка показує докладно жертвы спеки и горяча. И такъ въ наслѣдокъ спеки умерли:

Четверъ	1. вересня	— 2	особы.
Пятниця	2 „	— 28	„
Субота	3. „	— 61	„
Недѣля	4 „	— 56	„
Понедѣлокъ	5. „	— 43	„
Вторникъ	6. „	— 10	„
Середа	7. „	— 10	„

Разомъ 210 осôбъ вмерло, а захорѣлыхъ начисливъ бы тысячки. Найбôльше натерпѣли ся робôтники и найбôльше офѣръ забрала спека зъ верствы убогои и робôтничои, бо звѣстно, заможнѝ не терплять надмѣру працѣ. Спеку перервали дощѣ, зливы и бурѣ зъ громами та блискавицями, що лютили ся 6. и 7. вересня и накоѣли богато шкоды людямъ, а навѣть смерть, о чѣмъ зô всѣхъ сторôнъ доносять газеты. Примѣромъ 7. вересня понадъ Ню Йоркомъ перейшла морска труба и наробила великои шкоды, богато домôвъ и руштованъ ушкодила, а громи и блискавицѣ били неперестанно. Оденъ грôмъ вдаривъ въ фабрику, вôдливальню желѣза, запаливъ єи, 3 робôтникôвъ убивъ, а 13 страшно покалѣчивъ або потовкло ихъ спадаюче желѣзне руштоване.

Въ Франціи почуте справедливости ще таки цѣлкомъ не завмерло, якъ хто собѣ гадавъ. Справа капитана Дрейфуса, котрого засуджено несправедливо на пôдставѣ фальшивыхъ свѣдоцтвъ за зраду державну, прійде знову на порядокъ дневный. Оденъ высокій, заслуженый войсковый достойникъ, зарѣзавъ ся бритвою, а другій втѣкъ за границю, бо показало ся, що они головно завинили въ справѣ несправедливого засуду Дрейфуса. Отже правда поволи выходить на верхъ, а славный писатель Золя може лише тѣшити ся, бо вôнъ пôднѣсъ публично голосъ въ оборонѣ справедливости, за що и єго хотѣли укарати французкѝ продайники.

Англія тѣшить ся, бо хиньскій цѣсарь вôдрѣзавъ ґузѣки свому найбôльшому урядникови Лі-гунґъ-чанґъ, котрый трясъ цѣлымъ хиньскимъ цѣсарствомъ и попиравъ політику російску. Але зъ другои стороны отримала смутну телеґраму зъ Кандіи на Кретѣ, де музулманы (Турки) зробили маленьку революцію и убили англійского молодшого консуля разомъ зъ родиною, а помешкане спустошили.

Пруcкій цѣсарь Вильгельмъ терпить на манію великого и славного чоловѣка. Вôнъ пробувавъ вже писати драмы, повѣсти и поезіи, бути акторомъ и маляромъ, великимъ вождомъ и реформаторомъ, а днесь хоче бути архитектомъ. Подорожуючи по всходѣ, выготовивъ плянъ дзвôницѣ для церкви при нѣмецкôй амбасадѣ въ Ерусалимѣ, що своєю формою має звертати увагу цѣлого свѣта.

Ишпанія въ великихъ клопотахъ. Ще не зробила порядку зъ наслѣдками невоєнными, а вже въ себе дома може сподѣвати ся неспокоѣвъ, бо сотки тисячѣвъ населеня терпить крайный голодъ, котрый ще взбôльшить ся, коли вернуть голѝ и голоднѝ культурники зъ Кубы. Здає ся, що и борбы быкôвъ не потрафлять теперь затуманити людей.

Въ Италіи господарять теперь суды, котрѝ вымѣрюють по италійски справедливость на всѣхъ тыхъ, що то тому пару мѣсяцѣвъ назадъ, домагали ся хлѣба и зробили въ пôвнôчной Италіи революцію. Вже днесь кара всѣхъ засудженихъ, разомъ взята, выносить бôльше якъ 3 тысячи лѣтъ. Нарôдъ передъ голодомъ втѣкає въ чужину або за море. Примѣромъ мин. року прибуло до Америки 56.000 Италійцѣвъ.

Въ Болгаріи, Сербіи и Чорногорѣ дуже добру політику провадить російскій рубель, подôбну до тои, яку свого часу зачали провадити мѣжь американскими Русинами цареславнѝ агенти.

(Продовжене на другôй сторонѣ).

КОМЕДІЯ ПОМЫЛОКЪ.

Оповѣдане зъ американьского житя

ГЕНРИКА СѢНКЕВИЧА.

(Дальше).

Вôдъ того часу пивъ Гансъ що ранку вмѣсто бѣлои, чорну каву; вôнъ не хотѣвъ власне у редактора куповати молока, а панна Нюменъ за тѣ двѣ порціи молока куповала. Надъ то носила она вôдъ теперь розпущене волосє, щобъ кождый переконавъ ся, що Гансъ єи оклеґетавъ.

Противъ такои бабскои хитрости у Ганса не стало оружія, а за те панна чимъ разъ набирала бôльше вôдваги: кождого ранку выходила на дверѣ и спѣвала собѣ певна себе, все ту саму стару пѣсню: „Dutchman, Dutchman, Do-Dutchman, Do-Dutchman — man.“

„Щобъ то я єѝ теперь выстрѣхнувъ?“ — думавъ Гансъ. „Я маю затруту пшеницю на щурôвъ, може бъ я єѣ куры потроѣвъ? Нѣ! Мене можуть змусити заплатити за куры. Але чекай, я вже знаю, що зробити.“

На свое превелике здивоване побачила панна Нюменъ, якъ Гансъ пôдъ вечеръ назносивъ множество сонѣчникôвъ и поскладавъ пôдъ вôкномъ свои пивницѣ. „Цѣкава я, що зъ того буде“ — думала собѣ панна. Тымчасомъ стемнѣло ся. Панъ Гансъ поукладавъ сонѣчники въ два ряды, такъ, що серединою лишилась вузка дорôжка до пивнôчного вôкна. Вôдтакъ принѣсъ въ полотно завиненого страхопуда, обѣрнувъ ся до панны Нюменъ плечима, зднявъ полотно зô страхопуда, покрывъ єго листємъ сонѣчника, зближивъ ся вкôнци до муру, на котрôмъ вôнъ зъ великою старанностю выписавъ якѝсь таємничѝ буквы.

Панна Нюменъ примирала зъ цѣкавости.

„Певно вôнъ щось пише про мене“ — думала собѣ.

„Та добре! Найно всѣ позасыпляють, мушу я то побачити, хоть бы мъ мала вмерти.“

Гансъ, якъ скôнчивъ роботу, пôшовъ собѣ до горы и незадовго потôмъ згасивъ свѣтло въ своєй комнатѣ.

Въ той хвили накинула панна на себе свôй шляфрокъ, въѣхала босыми ногами въ пантофлѣ и шмигнула, якъ стрѣла черезъ улицю. Зблизивши ся до сонѣчникôвъ, вступила она на дорôжку, котра вела до вôкна, зъ намѣромъ, вôдчитати написъ на стѣнѣ. Наразъ вôдскочила она зô страшнымъ крикомъ назадъ, кругила ся и шамоталась неначе въ борбѣ зъ якимъ невидимымъ ворогомъ, а вкôнци почала голосно стогнучи кликати о помôчь.

Заразъ вôдчинилось на горѣ вôкно.

— Що тамъ дѣє ся? — запытавъ Гансъ спокôйнымъ тономъ. — Що тамъ стало ся?

— Нужденный Дучмане! — кричала панна. — Ты мене замордовавъ! Завтра пôдешь на шибеницю! Помочи! Ратунку!

— Заразъ зôйду я на дôлъ — сказавъ Гансъ найспокôйнѣйше въ свѣтѣ.

И дѣйсно, зъявивъ ся вôнъ по хвили передъ дверми зô свѣчкою въ руцѣ. Вôнъ приглядавъ ся паннѣ Нюменъ, котра стояла просто, якъ бы прикута до землѣ — вôдтакъ вложивъ руки въ кишенѣ и выбухнувъ страшеннымъ смѣхомъ.

— Що до лиха! Тажь се панна Нюменъ? Га! га! га! Добрый вечеръ, моя панночко! Га! га! га! Я наставивъ желѣзка, щобъ зловити лиса, а ту панна трафила ся. По-що панна має заглядати до тои пивницѣ. Я-жь умысно выписавъ осторогу на стѣнѣ, щобъ нѣхто необачно не зближавъ ся. Кричѣть мôцно моя панно, най лишь люде збѣгнуть ся; всѣ повиннѝ бачити, якъ вы нôчною порою заглядаете до мои пивницѣ. О, мôй Боже! Кричѣть лишь спокôйно дальше, або вôдпочивайте собѣ ту до рана. Добра нôчь, моя панно, добра нôчь и веселои забавы! Часъ, сподѣюсь, не повиненъ вамъ бути надто довгимъ!

Положене п. Нюменъ було справдѣ страшне. Що мала она почати? Кликати о помôчь? Тогды збѣгнуть ся люде и она зблямована разъ на завсе. Не кликати? Цѣлу нôчь вôдпочивати въ тыхъ желѣзкахъ, а рано слѣдуючого дня бути позорищемъ для всѣхъ людей? Страшно! Та при тôмъ нога чимъ разъ бôльше болѣла. Голова почала крутитись. Домы танцювали якоись крученои. Мѣсяць принявъ ненависну фізіоґномію Ганса и дразнивъ єи немилосердно. Она зомлѣла. На кождый способъ бувъ се найлѣпшій выходъ.

Гансъ завважавъ, що дѣвчина наразъ замовкла и радше почувъ, якъ побачивъ, якъ она гримнула пôдъ муръ. Єму стало наразъ дуже нѣяково. Почавъ вôнъ на скорѣ розважати:

„Если она умре, „lynch“ взавтра рано певно мене не мине! До чорта зъ тымъ!

И зô страху стало єму волосє дубомъ.

— Нѣ, такъ не може бути. Наразъ скочивъ Гансъ, пошукавъ ключôвъ, щобъ желѣзка вôдомкнути и зôйшовъ на долину.

Зôгнувъ ся и почавъ свое ратункове дѣло. Въ той хвили выкотивъ ся мѣсяць зъ поза хмаръ и кинувъ широке, ясне свѣтло на нѣжну ногу, такъ, що она яснѣла въ мѣсячнôмъ свѣтлѣ. Гансъ, мимо свои ненависти, не мôгъ оперти ся покусѣ, щобъ не приглянутись довше тому незвичайному зъявищу. Зъ тои то причины ратунокъ трохи припôзнивъ ся. Нарештѣ отворились желѣзка. А понеже дѣвчина єще все не рухалась, вхопивъ Гансъ струнку стать въ свои рамена и понѣсъ зъ великимъ поспѣхомъ до єѣ помешканя. По дорозѣ вôдчувавъ вôнъ щось въ родѣ милосердія. А якъ Гансъ повернувъ опять домôвъ, не мôгъ бѣдачиско цѣлу нôчь ока прижмурити.

Рано, слѣдуючого дня не выйшла Miss Newman на порôгъ свои гросернѣ, щобъ заспѣвати: „Dutchman, Dutchman, Do-Dutchman,“ або она встыдала ся, або покрыйому приготовляла помсту.

Вскорѣ показало ся, що на послѣдне заносило ся.

Таки того самого вечера вызвавъ редакторъ вôдъ „Saturday Weekly Review“ Ганса на кулаки и пôдмалювавъ єму на синьо одно око. Ганса пôрвала злôсть и вôнъ почастовавъ своєго противника такими, незлѣчимыми боксами, що сей, якъ довгій упавъ на землю и зъ цѣлои силы кричавъ: „Enough! Enough!“.....

То чуте милосердія, якого дôзнавъ Гансъ послѣднои ночи, щезло зовсѣмъ по поединку зъ редакторомъ. Розумѣє ся само собою, що вѣсти про нôчну пригоду, розширились по цѣлôмъ

„SVOBODA"
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA" Publishing Co.

All comunications should be addressed to:

„Svoboda"
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA"
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

(Продовжене зô стороны першои.)

Австрія вславила ся того року своими нарадами, вѣчами и конвенціями. Старый цѣсарь зô своими угорскими и австрійскими міністрами радивъ надъ тымъ, якѝ колы лѣпшѝ, желѣзнѝ чи дубовѝ, чорнѝ чи червонѝ, щобы пôдтримати розпадаючу ся Австрію, бо чорно-жовтѝ вже пôдгнили. Президентъ міністрôвъ гр. Тунъ радивъ, що можь обôйти ся безъ парляменту, але що се булобъ нарушенемъ конституціи и не добромъ пахне, то раду державну мають знову скликати на 26. вересня, щобъ ще и она трохи порадила и поторгала себе за волосе. Крôмъ того вôдбули свои конгресы (конвенціи): делегаты друкарôвъ и вôдливачѣ черенокъ въ Грацу, робôтниковъ въ металевыхъ фабрикахъ, робôтниковъ гôрничихъ и приватныхъ офіціялістôвъ въ Вѣдни, вѣче католиковъ въ Чехахъ, а теперь вôдбувають конгресъ робôтники хемічнои индустріи. Всѣ делегаты робôттиковъ домагають ся взбôльшеня платнѣ, скорочення дня робучого и бôльшихъ правъ для свого стану.

Россія благоденствуе вôдъ Вислы ажь по Камчатку. Религійнѝ секты множать ся, бо вже е бôльше якъ 50; гнетъ політичный не зменшивъ ся; політично небеспечныхъ безъ суду гонять на Сибиръ по давному, голять головы, накладають кайданы, а дротяна нагайка додае духа; нарôдъ терпить голодъ, а державець божои власти въ Россіи, царь-батюшка выдавъ 50 міліонôвъ рублѣвъ на шифы, а теперь тому пару тыжднѣвъ выславъ до всѣхъ державъ ноту, т. е. таке письмо, въ котрôмъ радить, щобы на свѣтѣ запанувавъ безоружный спокôй. Оно дуже красна рѣчь безоружный спокôй, однакъ коли се говорить блаженный помазанникъ божои власти въ Россіи и найбôльшій представитель гнету и безправія на цѣлôмъ свѣтѣ, то приходить смѣяти ся. Не забувайте, читателѣ, що жаднѝ полекшѣ або реформы, пожиточнѝ для людскости нѣколи не выйшли зъ горы, але зъ долины, вôдъ самого люду. — А по друге, мы знаемо, кôлько то коштує европейскиѣ державы тои спокôй, пôдтримуваный оружіемъ и войсками, на котрыхъ выдатки попхали державы въ довги и економічну неволю. А коли мимо того говорить такъ россійскій самовладець-гнобитель, то значить, що вôнъ хоче той гнетъ и неволю дальше затримати. Въ такôмъ разѣ може сподѣвати ся той самои долѣ, що спôткала его любого дѣдуня и многихъ помôчниковъ царской власти.

Американьску Русь дôйшли найновѣйшѣ вѣсти, що редакторъ „Р. А. Вѣстника" мае стати почетнымъ шамбеляномъ римскои церкви за положенѝ заслуги коло гр. кат. церкви и обряду въ Америцѣ; за вынайдене новои мовы мае отримати вôдъ японьского короля ордеръ „короны чорного осла", а австрійскій цѣсарь мае его покликати на головного шефа рахункого департаменту міністерства скарбу.

Бувшій гр. кат. священникъ, выхованець Риму, а теперѣшный православный ерей Грушка мае бути именованый головнымъ міссіонаромъ въ Россіи для навертаня штундистôвъ, духоборцѣвъ, скопцѣвъ и всѣхъ другихъ сектъ на единоспасительне цареславіе. Отримавши те становиско, буде ему вôльно взяти тамъ свою жѣнку, що теперь перебувае въ Галичинѣ; а если бы она не хотѣла пôйти, то отримае законный розвôдъ и позволене одружити ся зъ тою, що теперь мае свôй дôмъ и трафіку въ Неварку, а зъ котрою вôнъ дѣливъ судьбу въ „Ивановôй хатѣ".

Блаженный-же Владиміръ, діяконъ православнои міссіи въ Seattle въ Канадѣ, мае бути вôдъ разу именованый епископомъ и покликаный до св. Синоду, звôдки опôсля мае скоро пôйти на пенсію и що за житя мае бути именованый святымъ россійскои церкви.

Коли то всьо стане ся, я не залишу подати читателямъ житеписи зъ портретами тыхъ заслуженыхъ людей для амер. Руси.

Новый репортеръ „Свободы."

Гигіена або наука о здоровлю.

Подае Д-ръ С. Блюмбергъ.

(Конець.)

Пожива и еѣ значѣне для организма.

Якъ важною есть мѣшана пожива, то есть пожива, складаюча ся зъ розличныхъ рѣчей до ѣдженя, вкажемо читателямъ на слѣдуючій примѣръ:

Есть звѣстна секта людей, такъ званыхъ вегетаріяновъ, котрѣ мають вôдразу до мяса лишь длятого, що те мясо походить вôдъ живыхъ звѣрятъ, котрыхъ убивае ся выключно для поживы людей. И ось зъ великодушности и милосердія до тыхъ животныхъ, они самѣ не ѣдять мяса и проповѣдують, щобъ всѣ люде не ѣли мяса, доказуючи своимъ примѣромъ, що и безъ мяса чоловѣкъ може жити и бути здоровымъ, а навѣть вѣрять сильно, будь то бы чоловѣкъ не уживаючій мяса, а кормивъ ся выключно молокомъ, хлѣбомъ, бульбами и яринами, може жити довше. Однакъ въ дѣйсности показуесь, що тѣ вегетаріяне стають скоро малокровными, безъ енергіи, слабовитыми и передчасно старѣють ся. Се доказуе, що мясна пожива конечна, та що сама природа назначила ю чоловѣкови. Що до товщѣвъ, якъ сала, масла и т. д., то ихъ належить принимати якъ можна менче, бо они лиш переварюють ся, однакъ невелика ихъ скôлькость пожиточна, бо они ѣйдуть на пожитокъ чоловѣкови и служать для пôддержаня его силъ и енергіи пôдчасъ розличныхъ недугъ и голода. Дѣло въ тôмъ, що товщь, входячи въ организмъ чоловѣка, завдяки кислородови, котрый мы вдыхаемо зъ воздухомъ и котрый входить черезъ легки въ кровь, и нео розходить ся по цѣлôмъ тѣлѣ, дасть организмови необходиму енергію и теплоту, безъ котрыхъ нѣ оденъ хемічный процесъ не вôдбувъ бы ся въ нѣмъ и чоловѣкъ скоро умеръ бы вôдъ обезсиленя. Ось чому недужѝ зъ лихимъ травленемъ поживы, котрѝ не въ силѣ принимати еи въ достаточнôй скôлькости для пôддержаня организма, жіють на рахунокъ ихъ запасного товщу и якъ лишь послѣдный зменшае ся, они чимъ разъ бôльше худнуть, стають слабшими и вкôнци умирають. Однакъ мати за богато того товщу, що звемо опаслымъ, такожь не добре, а навѣть небеспечно для здоровля. Дѣло въ тôмъ, що у тучного чоловѣка при переповненю товщомъ спеціяльныхъ назначеныхъ для того мѣсць, надвыжка его укладае ся въ чужихъ для него мѣсцяхъ, якъ пр. въ важныхъ для житя органахъ: въ серцю, печѣнкахъ, легкихъ и др. и стаесь такимъ тягаромъ для тыхъ органôвъ, що ихъ робота стае чимъ разъ труднѣйшою и такѝ люде скоро вмирають на недугъ, звѣстный въ медицинѣ пôдъ назвою „затовщеня органôвъ." Наконець хочу дати читателямъ таблицю, котра показуе, якои скôлькости каждои поживы треба принимати пересѣчному, дорослому чоловѣкови щоденно, щобъ можна пôддержувати свое житє.

Мяса	. . .	1 фунтъ.
Хлѣба	. . .	1¼ „
Товщу	. . .	¼ „
Воды		3 „
Солей		⅙ „

Розумѣе ся, що сеся скôлькôсть буде зависѣти вôдъ вѣку, силъ, росту и роботы чоловѣка. И такъ: чоловѣкъ працюючій бôльше, потребуе бôльшои скôлькости поживы, чимъ чоловѣкъ що менше працюе, бо кожда праця нищить певну часть енергіи, котру дае чоловѣкови пожива.

Еще кôлька слôвъ о травленю поживы. Якъ я вже про те казавъ, то травлене полягае на тôмъ, що якъ лишь пожива дôстанесь до жолудка и кишокъ, починаесь хемічный процесъ приготовленя конечныхъ для поживы организма ингредіенцій и приведеня поживы въ такій плынный станъ, щобъ она могла всякати въ кровь и лимфу, котрѝ омывають подôбно морю цѣле наше тѣло, а зъ того моря всѣ складовѝ части организма получають свою поживу, причôмъ непожиточне для организма не лишаесь въ нѣмъ, а выдаляе ся въ видѣ кала, мочи. И ось, однѝ зъѣстнѝ рѣчѣ легше стравнѝ, т. е. потребують менше часу для приведеня ихъ въ станъ легкого всяканя въ кровь и лимфу, противно другѝ труднѣйше, а наслѣдкомъ того обтяжають сильно жолудокъ.

Слѣдуюча таблиця наглядно доказуе кôлько часу потреба жолудкови до травленя якои поживы.

Родъ поживы. —		Часъ на травлене.	
Молоко	—	2	годины.
Печеня волова	—	2½	„
„ теляча	—	2¼	„
„ бараняча	—	3¼	„
Варена курка	—	2	„
Печена курка	—	2½	„
Гуска	—	3	„
Яйця на мягко	—	2½	„
„ „ твердо	—	3	„
Бульбы печенѝ	—	2½	„
„ варенѝ	—	3½	„
Свинина вар.	—	4½	„
„ печ.	—	5½	„
Горохъ	—	6	„
Сыръ	—	4½	„
Ярины вôдъ 3 до		4	„

Розумѣесь, що годѣ менѣ ту помѣщати списъ усѣхъ потравъ, я лишь навѣвъ важнѣйшѝ зъ нихъ. Однакъ надѣюсь, що зъ данои таблицѣ, читателѣ будуть мати поняте, яка пожива бôльше стравна, а затѣмъ здорова, а яка менше стравна.

НОВИНКИ.

— Повѣдомляемо ч. предплатниковъ „Свободы", що нашимъ колекторомъ есть теперь п. Василь Фекула. Обѣзджати вôнъ буде майже всѣ рускѝ кольоніи и буде залагоджувати въ нашôмъ имени всѣ справы якъ: колектоване за „Свободу" або и вписуване новыхъ предплатниковъ. продавати буде книжочки, а если-бъ яке братство або и поодинокѝ люде схотѣли дати до нашои друкарнѣ яку роботу, то и те вôнъ залагодить. Що п. Василь Фекула есть дѣйснымъ нашимъ повномочникомъ въ бізнесовыхъ справахъ, буде вôнъ мати письмо вôдъ редакціи зъ пôдписомъ редактора. Лишь згаданому колекторови або впрость до редакціи засылати можете грошѣ за „Свободу"— бôльше нѣкому.

Редакція.

— Чи знаете, що слѣдуюча конвенція „Руско-Народного Союза" буде на тôмъ плейзѣ, где буде найбôльше членôвъ? Чи хочете, щобы у васъ була конвенція? Если такъ, то запишуйте ся до „Союза."

Американскѝ желѣзнѝ продукты, а доля робôтниковъ.

То, що недавно ще уважано за неможливе — нынѣ стало фактомъ. Американскѝ желѣзнѝ выробы выперли желѣзнѝ выробы англійскѝ изъ свѣтового рынку.

Недавно уважало ся со за неможливе зô взгляду на „высокôсть платнѣ робôтниковъ" въ Спол. Державахъ. Если-жь нынѣ уже желѣзнѝ американскѝ продукты выдержали конкуренцію — то походить зъ тои причины, що чимъ разъ знижали и знижають платню робôтникамъ по желѣзныхъ фабрикахъ. Если-жь англійскѝ капиталісты знайдуть можнôсть и дадуть свои выробы по низшихъ цѣнахъ, якъ американскѝ и будуть старати ся выперти амер. желѣзо зô свѣтового рынку — доля робôтниковъ амер. занятыхъ при желѣзныхъ фабрикахъ, буде незавидна, понеже капиталісты ужіють всѣхъ можливыхъ способôвъ, щобъ удержати ся на занятôмъ разъ становиску. Платня робôтниковъ буде чимъ разъ низша, а годинъ працѣ не зменшать, бо схотять за таню платню якъ найбôльше товарôвъ выробити. Се найбôльше дотычить нашихъ робôтниковъ въ Пітсбургу — отже най они мѣркують, що имъ робити, якъ почнуть паны незадовго знижати платню.

Руска пѣсня на Угорщинѣ.

Руске спѣвацке товариство „Боянъ" у Львовѣ въ Галичинѣ, выбралось сего лѣта на Угорщину и дало тамъ кôлька концертôвъ. Мадярскѝ часописи хвалять дуже милозвучну руску пѣсню, а одушевленю угорскихъ Русинôвъ не було кôнця. Розумѣесь, що сеся прогулька рускихъ спѣвакôвъ на Угорщину не лишить ся безъ наслѣдку въ розбудженю національныхъ чувствъ у тамошныхъ Русинôвъ. Вже теперь повстають тамъ кружки интеллігентныхъ людей, котрѝ стрепенувшись зъ загального отупѣня, прійшли до того пересвѣдченя, що анѣ мадяризацією, анѣ мертвою церковщиною не пôднести руского народу. Кружки тѝ понавязували дружнѝ зносины зъ молодыми галицкими Русинами и лучнôсть одного народу, а такъ собѣ чужого, стане вôдъ теперь тѣснѣйша.

мѣстѣ. Жартовали собѣ людиска, а другѝ знову дивились на ту пригоду зовсѣмъ серіозно. Партія противна Гансови була до живого обурена. Й Гансъ дуже сумовавъ, бо сподѣвавъ ся, що приготовляесь противъ него страшна пôмста.

Не довго прійшло ся чекати Гансови на пôмсту, котрои вôнъ такъ дуже боявъ ся.

Треба напередъ пояснити, що властителѣ гросернь звыкли передъ своими дверми налѣпльовати оголошеня. Тотѝ оголошеня носять надписъ; „Notice."

Въ однôмъ часѣ поры року есть лѣдъ однымъ зъ головнѣйшихъ артикулôвъ гросерника, бо салюністы въ великôй скôлькости лѣдъ закуповують — понеже Американець не пе въ лѣтѣ, въ тôй благословеннôй порѣ року, коли наша історія дѣе ся, анѣ віски, анѣ пива, анѣ нѣчого иншого безъ леду. Гансъ спровадивъ собѣ желѣзницею велику силу леду, понеже бувъ великій попытъ на лѣдъ. Якъ тôлько лѣдъ надôйшовъ, якъ тôлько спаковавъ его Гансъ до пивницѣ, такъ черезъ одну нôчь, якъ бы ударомъ сокиры вôдтявъ хто всѣхъ его костюмерôвъ тыхъ, котрѝ заедно у него лѣдъ куповали. Тай на слѣдуючій день нѣхто не прійшовъ, нѣхто не показовавъ ся и опôсля день и т. д. Лѣдъ почавъ въ пивници скучати и не знавъ лѣпшои роботы якъ поволи топнѣти. То була страта на якихъ кôлька сотокъ долярôвъ. Гансъ бувъ въ розпуцѣ ще и зъ тои причины, понеже всѣ его костюмеры заходили до панны Нюменъ и тамъ спокôйно собѣ куповали лѣдъ и що имъ було потреба та навѣть найприхильнѣйшѝ его сторонники и всѣ салюністы зъ котрыми живъ Гансъ въ найлѣпшôй згодѣ.

Гансъ заходивъ въ голову. Чому? длячого? якъ то? Безчисленнѝ пытаня лѣзли ему въ голову. Та на всякій спосôбъ мусить разъ стати ясно.

Власне переходивъ коло Гансовои гросернѣ салюніста Mr. Peters и змѣрявъ до ворожои гросернѣ.

— Halloo, Mr. Peters! — закликавъ Гансъ зъ англійска.

— Що есть?

— Скажи пріятелю, чому властиво не купуешь у мене леду?

Салюніста поглянувъ на него здивованый.

— Але-жь ты не спроваджаешь леду!

— То забавне! Вôдъ коли-жь то я не спроваджаю леду?

— Та чи я знаю?

— Але-жь я маю лѣдъ.

— Ты маешь лѣдъ? А що-жь то значить? — запытавъ салюніста и вказавъ пальцемъ на оголошене на дверехъ.

Гансъ поглянувъ въ сторону, куды повандровавъ палець и наразъ почервонѣвъ, вôдтакъ посинѣвъ, вôдтакъ ставъ зеленымъ зъ досады. На его оголошеню хтось вышкробавъ зô слова „Notice" букву „t", такъ що зъ одного слова „Notice" зробило ся два „No ice", що значить: „нема леду."

— Доннерветтеръ! — Заверещавъ Гансъ и пуставъ ся, трясучись зô злости, до стору панны Нюменъ.

— То гидота, злодѣйство, пôдлота, бещель — въ половинѣ того слова застрягъ ему языкъ. Якъ Гансъ опять позбиравъ ся, продовжавъ дальше вже троха зниженымъ голосомъ:

— Якъ могла панна вôдважитись, менѣ одну букву зъ середины вышкробати?

— Що я вамъ зъ середины вышкробала? — запытала загикуючись панна Нюменъ.

— Я кажу букву „t", то я кажу! Букву „t" менѣ панна вышкробала. Але Goddam и ще оденъ чортъ, не заразъ я звôдси выйду! Панна мусить менѣ за „t" и за лѣдъ заплатити! Goddam, Goddam! И стративши зовсѣмъ свою звычайну зимну кровь, проклинавъ Гансъ и верещавъ, мовъ божевôльный.

Панна Нюменъ придивлялась якійсь часъ тôй незвычайнôй сценѣ. Вкôнци рѣшила она за вôдповѣдне розпочати крикъ и ґвалтъ о помôчь. Люде зъ улицѣ позбѣгали ся.

— Помочи! ратунку! верещала панна Нюменъ. — Дучманъ збожеволѣвъ — вôнъ каже — що я ему щось зъ середины вышкробала. Я ему нѣчого не шкробала. О, Боже, я ему очи выдрапала-бъ, якъ бы я тôлько могла, але бôльше нѣчого. Я бѣдна безпомôчна женщина! Вôнъ мене забе! Вôнъ мене замордуе!

Щобъ тою своею промовою зробити бôльше вражѣне на публицѣ, вытягнула она свою хустку вôдъ носа и втирала потôкъ слѣзъ изъ заплаканыхъ очей.

Люде не знали зовсѣмъ, о що властиво розходить ся. Они бачили лише, що ту есть мужчина и женщина, котра слезы проливае. А понеже въ благословеннôй Америцѣ женщина въ слезахъ все мае право, тожь не розпытовались они довго, але вхопили вспôвгорожанина Ганса за ковнѣръ и попровадили его при рôжныхъ штуханцяхъ до дверей. Вôнъ хотѣвъ боронитись, але дарма. Якъ бы выстрѣливъ зъ пістолета вылетѣвъ вôнъ зъ гросернѣ панны Нюменъ впростъ черезъ улицю до свого вôдчиненого стору.

Гансъ не довго чекавъ зъ вôдповѣдею. Минувъ тыждень вôдъ тои подѣѣ, якъ одного поранку пробудилось Struck Oil City и при великôй сензаціи побачило новый шильдъ надъ Гансовою гросернею.

Шильдъ бувъ нахляпаный рôжнобарвными красыми фарбами, а особа на нѣмъ здраджала вправну руку артисты-маляра. На шильдѣ можь було побачити малпу, зъ букетомъ рожь на шіѣ, дамска одежа окрывала еи стать, носила бѣлу перепаску на бедрахъ, однымъ словомъ, каждый мôгъ пôзнати костюмъ панны Нюменъ. Пôдъ шильдомъ можь було вычитати повными буквами слѣдуючу надпись: „Гросерня пôдъ малпою."

Цѣле Struck Oil товпило ся пôдъ дверми гросернѣ, щобъ лишь малюнокъ подивляти. Присутнѝ мужчины смѣялись басовымъ хоромъ, а дамы секундували имъ своимъ звучнымъ сопраномъ. Панна Нюменъ зваблена смѣхомъ, зблизилась до дверей. Она приступила близше, кинула окомъ до горы и зблѣдла, але тôлько малу хвилю. Въ тôй хвили запановала она опять надъ своимъ зворушенемъ и вôдозвалась пôднесенымъ голосомъ до зôбранои цѣкавои публики:

— Гросерня пôдъ малпою. Тажь се зовсѣмъ природно, бо-жь панъ Гансъ Каше на горѣ мешкае.

Й она закôнчила свои слова смѣхомъ, котрый вправдѣ троха вымушено звучавъ, але однакъ досить довго тревавъ. Потôмъ зникла она, ступаючи зъ вôльна зъ видовиска.

(Дальше буде.)

Подяка.

Вôдозва наша до Русинôвъ въ Америцѣ, о складку на руску Бурсу въ Новôмъ Сончи, не позôстала безъ наслѣдку, бо на дняхъ получивъ ч. Ив. Глова $11.00, зôбраныхъ въ рускôй кольоніи Ansoni-и, Conn.

Сю суму зложили:

Димитро Ванько	$1.00
Алексій Горбаль	1.00
О. А. Бончевскій	1.00
Петро Карпякъ	1.00
Мих. Демяновичь	50
Вас. Роздѣльскій	50
Андр. Подбережнякъ	50
Данько Перунъ	50
Кирилъ Горбаль	50
Кузм. Феленчакъ	50
Гавр. Дзядикъ	50
Сем. Корѣнь	25
Яковъ Дутканичь	25
Ник. Феленчакъ	25
Асаф. Лизакъ	25
Куз. Дутканичь	25
Осифъ Лукачовскій	25
Ст. Кузякъ	25
Ив. Фешь	25
Теод. Цѣркотъ	25
Мих. Фурдинъ	25
Гр. Журавъ	35
Ив. Коваль	50
Іоакимъ Цѣркотъ	25
Разомъ	$11.10

Честь и слава вамъ патріоты Ансонійскі!

Вы перші поспѣшили зъ жертвами на нашь вôдкликъ, а за вашь даръ, складаемо вамъ въ имени нашои бѣдднои учачои ся молодежи лемкôвскои щиро-руске „Богъ заплать!"

Who next?!

Всякі складки прошу присылати на адресу:

Mr. John Glowa,
EXCELSIOR, PA.

За комітетъ
О. Ив. Констанкевичь.

Вкрали костелъ.

Въ Buffalo, N. Y. вкрали польскій костелъ въ бѣлый день, не злодѣѣ, але таки самі найпобожнѣйші христіяне. А було то такъ: Lôдъ незалежного костела „бискупа" Камѣнского вôдлучила ся спора купка людей и поставили собѣ досить великій костелъ, 40 стôпъ широкій, 80 довгій и 14 высокій. Вороги тои святынѣ божои, пôдбуренѣ „бискупомъ" Камѣнскимъ, повыбивали вôкна церкви, поруйновали сходы и били ся щодня коло церкви, якъ завзятѣ вороги.

Дня 1. вересня вырушила велика сила душь зъ парохіи Камѣнского и кинули ся пробоемъ на костелъ. Близько 100 осôбъ зъ сокирами и желѣзными друками почали костелъ руйновати. Повôдломлюванѣ дошки и бальки таскали 'польскі бабы до дому на паливо.

Нѣмъ патроль поліційна надôйшла, не зôстало зъ церкви, лишь кôлька бальковъ. Польскі бабы зъ улицъ Собеского и Плейтеръ мають теперь на цѣлу зиму чимъ палити. — Досталось и полісменамъ и бабамъ. Бойка на улици була завзята. Арештовано 21 бабъ и на другій день судія Кінґъ мавъ пріятне заняте. Пыскатѣ бабы укаранѣ по $10, по $5. — судія дôставъ повну пачку красныхъ слôвъ, а по костелѣ вѣчная память!..

Въ Америцѣ, якъ въ Галичинѣ.

Въ мѣстѣ Пана Илл. тревавъ довшій часъ стрейкъ робôтниковъ. Щобъ запровадити „ладъ и порядокъ" заряджено военный станъ, спроваджено войско и почались арештованя и стрѣляня робôтниковъ. Прецѣ Галичина ще не послѣдный край на свѣтѣ!

Убійство австрійскои цѣсаревои.

Австрійскому цѣсареви Францъ Йосифови немило доводить ся стрѣчати пятьдесятьлѣтный ювилей свого панованя. Въ державѣ розкладъ и незгода народностей, а на родину его спадають однѣ нещастя за другими. Тыми днями якійсь Италіянець замордувавъ его жѣнку Елисавету въ Женевѣ. Цѣсарева Елисавета мало коли пересиджувала въ краю, а все лишь подорожувала, политикою также не занималась, тожь цѣкаве зъ якои причины пробивъ еи штилетомъ фанатичный Италіянець якъ разъ тогдѣ, коли она хотѣла вôдѣздити въ дальшу подорожь и була безъ жадноѝ сторожи.

Невдало ся!

Россійскі газеты мовчать якъ заклятѣ про атентатъ на царску пару, якій мали упляновати нігилісты въ Москвѣ при кôнци минувшого мѣсяця. Зъ Лондону доносять слѣдуюче: Якъ царь зъ царицею мавъ приѣхати до Москвы, упляновали нігилісты слѣдуючій атентантъ. На дорозѣ, куды мавъ переѣздити царь наповнено оденъ дôмъ газомъ и нігилістъ Коляновъ мавъ въ тôй хвили запалити газъ, коли царска пара буде коло того дому переѣзджати. Зворушеный Коляновъ запаливъ газъ о 2 минуты скорше и вмѣсто царскои пары згинуло двѣ особы войсковыхъ и щось 30 осôбъ тяжко покалѣчено. Розумѣе ся, що и Коляновъ погабъ. Численнѣ арештованя заряджено.

Жертвы войны.

Урядове справоздане подае число 2000 упавшихъ жовнѣрôвъ на вôйнѣ, крôмъ тыхъ, що погинули въ наслѣдокъ фебры и голоду. — Жовнѣры, котрѣ навѣть не бачили нѣ Кубы, нѣ Порто Ріко, нѣ Филипинôвъ, але стояли залогою въ Virginia и чекали, коли ихъ покличуть нюхати порохъ, гинули зъ голоду, понеже старші пхали въ свои кишенѣ грошѣ, призначенѣ на ихъ прожитокъ.

Поступовѣ листоношѣ.

Въ Toledo, O. вôдбулась 8. с. м. конвенція листоношôвъ, на котрôй ухвалено слѣдуючѣ важнѣ постановы; Листоношѣ домагають ся, щобъ заведено 8 годинный часъ працѣ, дальше удержавнене телеґрафôвъ, телефонôвъ, колеи, фабрикъ ґазовыхъ, електричныхъ и ґазовыхъ.

Labor Day.

По цѣлôй Америцѣ обходжено сей день зъ великою торжественностю, а робôтники, котрѣ ще недавно служили панамъ за декорацію при парадахъ, выступали теперь всюды самостôйно и уряджовали для себе пікніки, держали аґітаційнѣ бесѣды и т. д. Ще богато треба працѣ, щобъ побудити амер. робôтника до думаня, але вже теперь видно великій поступъ. А Русины що?

Вуйко вôдъ шматя оженивъ ся.

Недавно оженивъ ся въ Ню Йорку Хинчикъ зъ нѣмецкою 19-лѣтною дѣвчиною. Церемонія вѣнчаня вôдбулась пôсля хинского обряду въ ихъ божници.

— Маешь дѣти? Чому-жь не запишете ихъ до „Союза?" Коштуе лишь 25 центôвъ на мѣсяць, а дѣти умирають дуже часто, частѣйше якъ старші.

Несогôрша реклама.

Нашому о. духовному въ Юнкерсъ такъ полюбилась наша „Свобода", що навѣть въ церкви при престолѣ невыходить имъ зъ рукъ, а мин. недѣлѣ говорили проповѣдь изъ ней, а що больше складають кожде число и держать такъ якъ „ока въ головѣ". Видно отже зъ того, що наша „Свобода", проти котрои такъ выступали „панове превелебнѣ" до недавна, днесь заступае имъ мѣсце евангелія въ церкви. — Пишѣть частѣйше такі кавалки п. Редакторъ, бо они нашому о. духов. страхъ смакують.

„Соціялістъ."

Солоно коштують нашѣ Галичане и Буковинцѣ канадійске правительство.

Канадійскі газеты наробили страшного крику изъза того, що правительство мусѣло заплатити ажь 9 тысячь долярôвъ за кварантану нашихъ людей въ Halifax и въ Winipeg.

ТРАМПЫ ВЪ УНІФОРМАХЪ.

Рôжного рода волоцюги десь повырывали войсковѣ уніформы и волочать ся по сальонахъ въ Ню Йорку, удаючи жовнѣрôвъ. А треба знати, що жовнѣры по Ню Йорку дôстають майже по всѣхъ сальонахъ „free beer and whisky."

•

— Славный польскій писатель Г. Сѣнкевичь, мае приѣхати зъ дочкою на другій мѣсяць до Америки. Въ Ню Йорку готовлять ему величаве приняте. Сѣнкевичь мае въ плянѣ написати повѣсть на тлѣ америк.-испанскои вôйны.

Вѣсти церковнѣ.

Въ Minersville, Pa. замкнуть вѣрителѣ церковъ, бо люде не въ силѣ сплачовати процентôвъ вôдъ довгу, затягненого на будову церкви. Така сама доля чекае церкви въ St. Clair и Lansford, Pa. Не виннѣ ту тôлько самѣ люде, але въ головнôй части паны превелебнѣ, котрѣ для свого бізнесу по рôзныхъ печахъ будовали церкви, щобъ другимъ бізнесъ псувати.

СМѢШНЕ.

МАЛО ѢСТЬ.

— Ты, бѣсового сына дочко, по десять разôвъ на день ѣси! Й хлѣба тобѣ не настарчишь!

— Дежь тамъ по десять разôвъ! Усього три разы.

— А злѣчи, сяка-така!

— Снѣдала--обѣдала — разъ ѣла; полуднувала-пôдвечѣркувала — два ѣла; вечеряла-повечѣркувала —три ѣла. Отъ и все.

ГЛУХІЙ.

— Здоровъ Тарасе!
— Хлѣвъ плету.
— Боже поможи!
— На свинѣ.
— Але-жь ты дурень!
— Спасибôгъ.

ВЕЧЕРЯ.

— Вставайте, тату, вечеряти!
— А хлѣбъ же е?
— Нѣ, нема.
— Вечеряйте-жь, дѣточки — я розôспавсь.

КОВБАСА.

Казавъ оденъ чоловѣкъ: — Що якъ бы ковбасѣ та крыла!.. красшои-бъ птицѣ не було!..

Стежечка ве ся...

Стежечка ве ся въ гору,
До чорного до бору,
А въ борѣ е шинокъ,
А въ шинку рудый жидокъ.

Рудый жидокъ пиво точить
Запрошуе кого зочить —
А я шинокъ омпнаю,
Бо... грошей вже не маю.

Плыве вода...

Плыве вода за водою,
Плыве, плыве уплывае —
Покохавъ ся я зъ вдодою
И вдова мене кохае.

Пôдъ вôконцемъ у вдовицѣ,
Стою-нуджу до зôрницѣ —
Дивлюсь якъ бѣленькѣ зубы
Вкладае въ рожевѣ губы...

Запрошене.

Дня 6. октобра с. р. вôдбудесь великій рускій баль въ школьнôй гали, 200 Warren Str., Jersey City, N. J. Баль той устрою дѣв. братство св. Ольги на дохôдъ рускои школы въ Jersey City, N. J. Проте запрошуемо всѣ сестры зъ Jersey City, N. J. New York, Brooklyn и Bloomfield, N. J. Просимо, щобы всѣ точно прибули. Такожь дѣв. брат. св. Елены въ Yonkers и хв. читальню им. М. Шашкевича, якъ и всѣхъ другихъ братôвъ и сестры такъ мѣсцевыхъ якъ и замѣсцевыхъ просимо о якъ найчисленнѣйшу участь.

Гол. комітетъ.

— Потрѣбна до службы руска дѣвчина або жена. Мусить умѣти добре варити, прати и прасувати (біґльовати). Зголошувати ся треба, за поданемъ жаданои заплаты, до редакціи „Свободы" — Mt. Carmel, Pa., P. O Box 13.

Въ редакціи „Свободы" можуть дôстати Всч. ОО. Духовнѣ по 1 цнт. за еґземпляръ:

1) Extractus matriculæ copulatorum,
2) Extractus matriculæ baptisatorum,
3) Extractus matriculæ defunctorum.

За „Свободу" належить ся заплтити!

Початки рускои еміґраціи.

(Оповѣданє старого еміґранта.)

Разъ якось довелось менѣ заѣхати за моєю орудкою до маленькои осады въ Пенсильваніи, де проживає досить рускихъ робôтникôвъ, занятыхъ при выдобуваню камѣнного вуглья.

Осада се невеличка, заснована на высокôй горѣ, покрытôй мыршавымъ хабаземъ и зôсохлыми, пообламуваными деревами, бо здоровй и высокй дерева вже давно понищенй на пôдпоры въ углькопахъ немилосердною рукою компанистôвъ.

Майже кожда больша осада получена зô свѣтомъ телеграфомъ, желѣзницею або стріткарою, але до тои недоходили тй здобутки цивілізаціи. Мешканцѣ тои осады жили собѣ тамъ спокôйно, не выходячи нѣгде по-за межу, а коли хто хотѣвъ до нихъ достатись або вôдъ нихъ вôдôйти, мусѣвъ зъ желѣзнои стаціи ѣхати на льокомотивѣ, що тягнула вагоны зъ вуглемъ ажъ до угльолому (брехи) а звôдтамъ вѣдѣлось на одень зъ вагончикôвъ, що мандрувавъ геть-геть высоко пôдъ гору, щобъ тамъ спуститись до глубоченнои ямы набрати вуглья.

Я заѣхавъ тамъ въ той способъ вечеромъ, якъ разъ въ ту пору, коли робôтники покôнчили свôй часъ робочій и забирались до своихъ домôвокъ. Мене приняли любязно у одного зъ газдôвъ, дали понапиватись, а опôсля за яку годину, коли каждый зъ рускихъ робôтникôвъ обмывся зъ чорнои саджѣ и перебравсь въ нове платє мешкане моє газды заповнилось по береги.

Каждый бувъ цѣкавый побачити и побалакати зô мною тимъ бôльше, що гостѣ до нихъ дуже рѣдко навѣдувались, а ще до того рускій гôсть, то вже була для нихъ несподѣванка. Зразу йшли запôзнаваня, короткй запытуваня и вôдповѣди, а дальше коли мы вже всѣ зъ собою освоились стало намъ всѣмъ якось весело и моторно. — Середъ розмовы про розличнй справы наразъ одень зъ молодыхъ, здоровезныхъ парубчакôвъ перебивъ своимъ пôднесенымъ голосомъ загальный гамрôтъ:

— А знаєте вы що? — Тажъ менѣ выдає ся теперь, що ту такъ якъ въ краю — ничь не подобає, що мы въ Америцѣ.

— А ту що? — пôдôгъ до него другій парубчакъ и вказавъ пальцемъ на чорне пятно, на лици. — Въ краю зъ такими пятнами ходять?

— Етъ, та вôнъ дляхтого такъ втѣшивъ ся, що въ краю, бо робивъ передше межъ самыми Англиками — замѣтивъ другій.

— Отъ плакса — перебивъ инший — та що тобѣ край — поживешь и зôйдешь свѣта якъ я, анѣ на думку тобѣ край не прійде.

Слово по слову и зачались по черзѣ оповѣданя рускихъ молодыхъ еміґрантôвъ про те, якъ выходили зъ краю, якъ и куды шукали за роботою, якй пригоды лучались имъ въ дорозѣ або при роботѣ. При згадцѣ минулого горя чи смѣшныхъ пригодъ, всѣмъ стало весело, каждый пригадувавъ собѣ найменчй подробицѣ зъ свого бурлацкого житя, та каждый хотѣвъ ними чимъ скорше зъ цѣлымъ гуртомъ подѣлитись. Коли одень говоривъ, то другй зъ усмѣхнеными устами вставали, выжидуючи руками та очима ажъ благали, щобъ чимъ скорше прійшла на нихъ черга.

Я залюбки вслухувавсь въ тй оповѣданя хоть мѣсцями мы выходили за пересаднй и смѣлй, звычайно якъ хтось перейде яку пригоду, то опôсля розказує не тôлько те, що зробивъ, але и те, що пôсля нынѣшнои думки повиненъ бы бувъ тогдѣ зробити.

Середъ того веселого настрою робôтникôвъ одень лишь не дерся ся до оповѣданя. Бувъ се робôтникъ лѣтъ 50 рокôвъ, зъ исивѣлыми волосами. Сидѣвъ вôнъ въ кутѣ на маломъ стôльчику, а въ устахъ державъ невôдступну товаришку малу фаєчку, котру придержувавъ чорною мовь вуголь рукою. Коли тй молодй люде оповѣдали, вôнъ заодно махавъ рукою и злегка покивувавъ своєю головою, а уста складались якось насмѣшкувато. Вже третій зъ ряду зачавъ про себе розказувати, коли старый майнеръ вынявъ наразъ свою фаєчку зъ устъ, а зморщивъ брови, вставъ, выпрямившись и гукнувъ, перебиваючи оповѣдачеви:

— Не торочь дурницъ!

Оповѣдачь збитый зъ пантелику, спаленѣвъ, а опôсля середъ загального реготу, якій выкликали нежданй слова старого майнера, цофнувъ ся въ задъ и уєвъ.

— Ану но вы Грицю скажѣть но вы про свое, коли такй мудрй — загудѣли всѣ весело.

Грицъ присунувъ близше свôй стôльчикъ, вытрясъ на долоню попелъ зъ файки и сховавъ еи въ свою загортку. Опôсля глипнувъ на цѣле товариство своими насмѣшкуватыми очима, а киваючи поважно-глумливо головою такъ вôдозвавъ ся:

* * *

— Ой ,,грінори", грінори!" Та якого вѣтра торочите вы такй нѣсенѣтницѣ передъ чужимъ человѣкомъ, а то нагадавъ бы хто, що то все чистѣсенька правда. И що вы видали, де вы бували? Тои американскои паpухи лыкнувъ пару келѣшкôвъ и выжлопавъ зо двѣ бочôлки пива и то вже мае бути зъ вас ,,Гамериканъ!" Отъ, не видали такихъ ,,Гамериканôвъ!" Та хочь бысьте одень зъ другимъ посидѣвъ зразъ въ ,,Ивановôй хатѣ" або перейшовъ малу битку, а то и того не потрафишь втяти. И вôнъ молокососъ чванить ся... адѣть на него! Може похвалишь ся тымъ, щось до Америки трафивъ и роботу знайшовъ? — Ото выгадавъ! Що за трудназія ѣхати нынѣ въ Америку — якъ козѣ въ гречку. Написавъ по тебе знакомый, а то захопивъ пару центôвъ въ кишеню, розпытавъ про дорогу тыхъ, що вже були тай вже въ Америцѣ. Але братку, тогдѣ було ѣхати, коли я, мавъ бы ты небоже розказувати цѣлу ночь ночей. А такъ ,,грінори" противъ мене тай годѣ.

Я вже не кажу якъ мы ту ѣхали, бо хтожь бы затямивъ тй всѣ пригоды, тй здирства, тй поштурковання — чисто заоморочили чоловѣка — не варто и згадувати, адже-жь то вже двайцять рокôвъ. Де чоловѣкомъ пхнули, тамъ ишовъ, не памятавъ ся, мовь клепцами позабивало слухи, а на очахъ осѣла болонка чи якась мара и хочь дивившись ся чоловѣче и нѣбы бачишъ, але я не знаю, що оно таке було. Мана якась тай годѣ. Та де тамъ бувъ часъ на те, щобъ роздумувати, що зъ чоловѣкомъ роблять або де я, отъ щобъ чимъ скорше въ Америцѣ, де рай и пановане. Ну, та якъ тамъ вже було — минуло ся, досить, що мы приѣхали до Америки. Якъ мы заѣхали до тои Америки и якъ мы высѣли зъ того чортôвского корабля, то повѣдаю вамъ хлопцѣ, що такъ становилось человѣкови якось и на плачь и на втѣху. Мара его знає... щось тамъ и пôдъ пôдошвами сковтало, то знова щось такого, що бы той милый весняный легôтъ йшло вôдъ стôпъ гейто напоперекъ цѣлого тѣла и якъ не вдарить легко въ тварь, то ажъ слезы зъ очей жбухнули. Всѣ мы сплакнули и зъ втѣхи и зъ жалю изъ непевности передъ тымъ, що насъ ждати мае. Все нарызъ забаланталось, а зъ того выйшли слезы.

То братку не нынѣшнй часы, де одень вôдôйде зъ лихои навѣть роботы, а вже трехъ впрошує ся на его мѣсце. О, тогдѣ, инакше было, братчику. Ой гляди, роботы. Чи дуже насъ тамъ просили и якъ то того вамъ вже не скажу, бо не розумѣвъ бесѣды, але якъ намъ якійсь Англикъ зъ цапиною бородкою заговоривъ по чударному, а потомъ якъ намъ показавъ шуфлю и кавальчикъ якогось вугля, то мы вже и зрозумѣли, що копати треба. А нарабляти такимъ струментомъ якъ шуфля намъ не першина тай руки нашй вже зъ малку привыкли до працѣ, тожь спуститись на волю божу покивали мы головами и взялись до торэ.

Взяли насъ на тренъ и завезли тамъ, де той вуголь. Высѣли мы, йдемо собѣ попôвагомъ звычайно якъ статочнй люде, ажъ ту за нами дѣтискъ, дѣтискъ, крыкъ боже сила, я ще нѣгде тôлько того не бачивъ, що въ Америцѣ. Та що тамъ дѣжать, та бѣжать, хиба имъ велено.

Але-жь бо на тôмъ не конець, що бѣжать. Мы йдемо дальше, ажъ наразъ кумъ Фецъ пôдскочили на одной нозѣ, а за другу хопили ся рукою. Ну, хопили ся, та хопили, чи то раз въ кого чоловѣкъ зобе ногу на камень, да та бо и далѣ бачу, що и кумъ Ленько зойкнули и пошкробали ся въ плечи, та далѣ и мнѣ не попали ли въ руку. Я ничь иномъ собѣ подумавъ:

— А Богъ бы тя покаравъ, та що я тобѣ завинивъ.

Мы поставали и оглядаємось. Оглядаємось, а дѣтиска все щось зъ землѣ хапають, а все на насъ.

Тогдѣ вже не стало терпцю и кумъ Фецъ якъ не гукнуть:

— Гей, ты, а не вступишь ты ся одень зъ другимъ! — не бачишь, що ту люде стоять, а ты камѣнє метаешь? О ладно!...

А хлопцѣ ничь, ще дужше бѣгуть, а все за нами: — Гунгъ, гунгъ. Мы бачимо, що не впросишь ся, пôдкочували свитки тай далѣ въ ноги. Того хлопцямъ и треба було, якъ зачали на насъ сыпатись камѣнє, то гадалисьмо, що насъ оканѣмують.

И хто знає, що було бы зъ нами стало, якъ бы не робôтники таки нашй рускй люде не надôйшли зъ роботы и не вôдогнали напасникôвъ а насъ не позабирали зъ собою.

Ажъ тогдѣ мы вôдотхнули свободно коли знайшлись въ хатѣ одного чоловѣка, де нашихъ щось зъ десятьохъ примѣщувалось. И мы тамъ по при нихъ попритулювались.

(Конець буде.)

Учѣте ся, браты мои! И чужому научайтесь,
Думайте читайте, И свого не цурайтесь!
Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда, Всюды панує брехня,
Въ вашихъ лишь серцихъ, о братя, Най не повстане вона!
Ив. Франко.